

Medaile Učené společnosti ČR za zásluhy o rozvoj vědy

prof. RNDr. Helena Illnerová, DrSc.

Prof. RNDr. Helena Illnerová, DrSc. je zakládající členkou Učené společnosti. Má mimořádnou zásluhu na tom, že je uzákoněn nový vztah Učené společnosti k Akademii věd České republiky. Paní profesorka Helena Illnerová patří k předním světovým odborníkům v oblasti chronobiologie. V průběhu své celé dosavadní vědecké kariéry se věnovala studiu mechanismů synchronizace biologických hodin s vnějším prostředím a vytvořila model, jakým světlo tyto hodiny synchronizuje. Velkou část své vědecké práce věnovala prof. Illnerová studiu vlivu délky dne na mechanismy, které probíhají v biologických hodinách potkana. Brzy zjistila, že syntéza epifyzámiho hormonu melatoninu je přesně řízena centrálními hodinami v suprachiasmatických jádrech v mozku a že tyto hodiny slouží nejen k určování denného času, ale i jako kalendář. Další výzkum v posledním desetiletí zaměřila na regulační mechanismy, které probíhají přímo v těchto centrálních hodinách. Přispěla i k poznání, že biologické hodiny mohou být, kromě světlem, synchronizovány také nesvětelnými vlivy. Její snahou vždy bylo aplikovat poznatky získané v laboratoři do humánní medicíny. Zjistila, že i chod lidských biologických hodin je ovlivněn délkou venkovního osvětlení podobně jako u jiných savců a sledovala, jak se lidské biologické hodiny přizpůsobují změně času apod. Tyto poznatky jsou důležité pro využití melatoninu jako doprovodného léčebného přípravku u osob, které mají problémy při cestování na velké vzdálenosti a při léčbě zimních depresí osvětlením.

Prof. RNDr. Helena Illnerová není jenom vynikající vědeckou pracovnící, ale během své dlouholeté pedagogické kariéry se podílela na výchově řady pre- i postgraduálních studentů.

Po roce 1989 se velmi výrazně podílela na popularizaci vědy ve společnosti. Jako předsedkyně Akademie věd České republiky se zasloužila o to, že věda je ve společnosti a v politických kruzích chápána jako důležitá součást každodenního života společnosti.

Za přínos pro vědu získala několik tuzemských i mezinárodních ocenění, jako například v roce 1987 Cenu České lékařské společnosti J.E. Purkyně, v roce 1991 Senior Fellowship v oblasti neurověd, Fogarty Centrum při NIH v USA, v roce 2001 Pamětní medaili Jihočeské univerzity, v roce 2003 francouzský řád Akademických palem, v roce 2004 Pamětní medaili University Palackého, v roce 2005 státní vyznamenání Medaili za zásluhy II. stupně, Zlatou pamětní medaili Univerzity Karlovy, Medaili za zásluhy Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, Medaili Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy I. stupně.